№ 48. 28 lipnia 1916 h. Cena 5 fen.

HOMAN

BIEŁARUSKAJA WIŁENSKAJA CZASOPIS

WYCHODZIĆ DWA RAZY U TYDZIEŃ: U AUTORKI I U PIATNICY.

Cena s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty: na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 f., na 3 miesiacy—1 m. 20 f., na 1 mies.—40 f.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

TELEHRAMY.

U aposzni moment.

27 lipnia.

Zachodni front:

Miž Ankr i Sommaj da noczy razwiwałasia z abodwych bakoŭ rabota artyleryi. Ataki worahoŭ z rucznymi hranatami na zachodzi ad Pozjer adbity. Na ŭschodzi ad Sommy adbita francuskaja ataka na poŭnaczy ad Barle. U wakolicach Chałodnaja Wiarszyna — Flery adbity nieskolki francuskich atak. U paadzinokich punktach bitwa jeszcze trywaje. Silnyje anhlickije patruli na pałudziennym zachodzi ad Barneteŭ i Riszkur adbity. Naszy patruli kala Will-o-Bna i kala Ne ŭwarwalisia na fracuskije pazycii i ŭziali ŭ pałon 50 dusz.

U bitwie na pawietry kala Breen na pałudziennym zachodzi ad Reimsa, zbit bipłan worahoŭ.

Uschodni front:

Uczora ŭ wieczery rasiejsy daremna szturmawali naszy pazycii na Szczary, na paŭnocznym zachodzi ad Lachawicz.

Na zachodzi ad Beresteczki jany tak sama krywawa adbity.

A prycz taho i aprycz patrulnaj styczki z wialikimi stratami u worahoŭ na pałudziennym zachodzi ad Widz, niczoha wydatnaho.

Hłaunaja Kamanda Armii.

BERLIN. Prafesary berlinskaho uniwersytetu razam z rektaram napieradzi publiknjuć adozwu, kliczuczy **zmahacac da kanca.** «Worahi na adpawiedny dla nas mir nie prystajuć, dyk my i **nia možem hawaryć ab miry**».

BUKARESZT. (W.T.B.). Prawicielstwienaja hazeta «Judependence Roumaine» ćwiorda **piareczyć** czutkam ab spadziewanym wajennym **wystupleńni Rumynii** na staranie sajuźnikoŭ.

Z aposznich dzion:

25 lipnia.

Zachodni front:

Na poŭnaczy ad Sommy paśla adbitaj 22 lipnia anhlickaj ataki anhlicka-francuskije siły złuczylisia ŭczora na fronci Pozjer-Morepa dziela nowaho mocnaho udara. Jon iznoŭ adbit, u bolszaj czaści ahniom, a ŭ paadzinokich punktach u upornych rukapasznych bitwach. Na ŭschodzi ad Pozjer, kala haju Furo, kala Longwal-Giujmon iznoŭ znamienita ŭsławilisia brandenburskije grenadjery i adwažnyje saksoncy 114 rezerwnaho pałka.

Na pałudni ad Sommy francuzy na wuczastku Estre-Suakur wiali silnyje ataki, katoryje dajszli daczesnaj udaczy tolki na pałudni ad Estre, a ŭ inszych miejscoch rażbity z niezwyczajna ciažkimi krywawymi stratami u worahoŭ.

U wakolicach Maasu—momentami zajadłyje artyleryjskije bitwy. Nalewo ad reki—znacznyje bitwy rucznymi hranatami. Na-prawo czyślenyje sproby worahoŭ adabrać ad nas pazycii na chrybcie Chałodnaja Ziemla adbity zaszczytnym ahniom. Kala Balszwejnery naszy patruli prywiali 30 pałonnych s francuskaho akopu.

Paruczyk Baldamus kala Binarwil žbiŭ francuski bipłan i hetak zwajewaŭ swajho czaćwiortaho praciŭnika.

Uschodni front:

Nastupleńnia słabych rasiejskich atradoŭ na pałudni ad Ryhi i patruloŭ kala Dźwiny adbity.

U armiejskaj hrupie hien. Botmera ataki worahoŭ na fronci Stonoŭki, na pałudni ad Beresteczka, dajszli da piarednich linij na wuzkim fronci.

Na zachodzi ad Burkanowa ŭ bitwie na pawietry žbit rasiejski aeropłan.

26 lipnia.

Zachodni front:

La kanała Komin—Ipr niamieckaj minaj zniszczen razam z harnizonam wialiki anhlicki bastion. Na poŭnaczy ad Sommy anhliczanie paśla zajadłaj bitwy udzieržalisia ŭ Pozjer. Na reszci frontu Sommy—biez asabliwych prypadkoŭ. Na pałudni ad Estre iszli silnyje rukapasznyje bitwy.

Na wiarszynie „Miortwaja Dziaŭczynka“ francuzy paśla udacznaho ŭzrywu miny zdabyli wyrwu. Śledam za hetym niemcy ŭzarwali swaju kontr-minu i zasypali francuzoŭ.

Na-lewo ad Maasu naszaje wojsko mieło niewialikuju udaczu na wiarszynie „304“. Na prawo ad reki ŭ naczy iszła artyleryjskaja bitwa u wakolicach fortu Tiomon.

Dwa aeropłany worahoŭ žbity na poŭnaczy ad Sommy ŭ naszych linijach. Trejci — ŭ bitwie na pawietry ŭ wakolicach Lunewil.

24 lipnia ahniom artyleryi žbit francuski bipłan niedaloka ad krepaści Suwil.

Uschodni front:

U hrupie armij h.-f. v. Hindenburha na zachodzi ad Ryhi naszy patruli ŭwarwalisia ŭ akopy worahoŭ i zrujnawali ich. Naszy latuny strymali bombami wajennyje transporty worahoŭ na wuczastku Dźwinsk—Połack i na ŭschodzi ad Minska.

U hrupie armij kn. Leopolda Bawarskaho rasiejcy trema dywizijami atakawali na ŭschodzi i pałudziennym uschodzi ad Haradyszcza. Jany adbity z wielmi ciažkimi stratami. U adnym miejscy worahi adbity kontratakaju i pakinuli ŭ naszych rukach aficera, 80 sałdatoŭ i kulemiot.

Niamieckje latuczyje eskadry szczodra absypali bombami wagzały Paharelcy i Haradzieju i susiednije wajennyje tabory.

U armiejskaj hrupie hien. Linsingena adbity na paŭnocznym zachodzi ad Beresteczka silnyje rasiejskije ataki. Pry hetym uziaty 100 pałonnych i 2 kulemioty.

Na mory i na pawietry.

BERLIN. (W.T.B.). 24 lipnia pa-abiedzi na poŭnaczy ad Seebrugge my žbili ahniom harmat padwodnaj łodki anhlicki bipłan. 2 aficery razam z aeropłanam uziaty na nasz minanosiec i adosłany ŭ Seebrugge.

KARALEWIEC (W.T.B.). Paruczyk Parszaŭ, kawaler orderu «Pour le Merite», zhinuŭ u bitwie na pawietry.

BERLIN (W.T.B.). Niamieckaja marskaja latuczaja eskadra zakidała bombami rasiejski aerodrom Serel na o. Ezeli.

Adzin niamiecki latuczy karabiel skinuŭ na aporny punkt rasiejskich padwodnych łodak ŭ Marienhafenie 750 kilogramoŭ uzryŭczatych materjałoŭ. Latuczy karabiel wiarnuŭsia biaz szkod nazad.

Tureckaje wojsko u Haliczynie.

BERLIN (W.T.B.). Jak danosiać, u bližejszym czasi treba ždać pajaŭleńnia tureckich wojsk u bitwach proci rasiejcoŭ u Haliczynie. Heta pakazwaje wajennuju siłu turkoŭ i adnarodnaść met u siarednia-europejskich dzieržaŭ.

BERLIN (W.T.B.) Danosiaczy ab pajaŭleńni tureckich wojsk u Haliczynie, «Berl. Tagebl.» pisze, szto i ŭ Haliczynie turki bjucca za Turciju.

„Post“ baczyć u hetym znak poŭnaj wajennaj zhody sajuznych hasudarstw.

Stanowiszcze Rumynii.

KOLONIJA (W.T.B.). U doŭhaj telehrami „Köln. Ztg.“ sudzić ab stanowiszczy Rumynii, dola katoraj pawierniecca ŭ toj ci hety bok u najbližszych tydniach. Hazeta radzić rumynskamu narodu i rumynskamu prawicielstwu hladzieć na ŭsio ćwiarozymi waczyma i nie brać prykładu z Italii.

Austryjackije apawieszczeńnia.

WIENA. (W.T.B.). 24/VII. *Rasiejski front:* Pałažeńnie biez pieramien.

Na wiarszynach na poŭnaczy ad Prysłopa i kala Łobaczoŭki, na Wałyni, adbity rasiejskije ataki. Naabapoł Dniestra—ahoń artyleryi i niewialikije styczki.

Italjanski front: Proci naszaj pazycii na pałudni ad daliny Sugana, u wakolicach Paneweczio i Pelegrino worahi dalej wiali swaje zajadłyje ataki biez nijakaj udaczy. U wakolicach Monte Cebio adbity czyślenyje ataki z ahramadnymi stratami u worahoŭ. Na wiarszynach Paneweczio adbity try ataki.

Kaniec telehram na 4 stranicy.

S-prad dwoch hadoŭ.

Ciapier, ka'i dwa hady addzielajuć nas ad zdareńnioŭ, jakije papiaredzili hetu straszennuju wajnu, — možna spakojna ahlanucca nazad i narysawać bolej-mieniej prawilny abraz taho, szto pad toj czas u nas rabiłosia.

Najbolsz nerwowy stan panawaŭ u tyje niamnohije dni, katoryje upłyli miž abjaŭleńniem Aŭstryjej wajny serbam i tym momentam, kali wystupiła Rasieja. Hetyje dni wyjawili ŭwieś falsz, usiu niaszczyraść kiraŭnikoŭ palityki ŭ Rasiei, dyj nie adnej Rasiei...

Rasiejskaje prawicielstwo s pierszych dzion aŭstryjacka-serbskaho konfliktu pakazwało wid, bytcym jano nia chocze dapuścić wajny, i wystupiło z žadańniem, kab Aŭstryja pradoŭžyła termin dla atkazu Serbii na aŭstryjackuju notu. A ŭ tym že czasi, jak dyplomaty zawierali ŭwieś świet ab swaim žadańni zachawać mir, rasiejskaje prawicielstwo rabiło ŭsio, kab niedapuścić da zamireńnia: s Pieciarburha telehraf pieredawaŭ serbam nakazy, szto jany pawinny rabić, a ŭ samaj Rasiei ŭžo atkryta byli zrobleny pierszyje kroki da padhatoŭki wajny, — kroki, katoryje pakazwali, szto «prośby» i «rady» Rasiei mieli znaczeńnie kategorycznaho žadańnia, jakoje budzie paddzieržano aružžem.

Porucz s padhatoŭkaj da mobilizacii, katoraj ždali z dnia na dzień, kožyn numer hazet prynosiŭ usio nowyje i nowyje wiestki ab wajennych krokach. U razosłanym cieraz P.T.A. cyrkulary z dnia 14/27 lipnia 1914 h. za № 378—108 hawaryłosia, szto ŭžo 13/26 lipnia zatuszeny ahni na majakach u rejonie Sewastopola; ŭchadzić parachodam u Sewastopolski i susiednije porty paśla zachodu sonca było zabaronieno; za niespaŭnieńnie prykazoŭ wajennych parachodoŭ sulili tarhowym parachodam razstreł. Cyrkularam z dnia 15/28 lipnia 1914 hodu za №№ 387—225 i 388—226 zadzieržany byŭ ruch tarhowych parachodoŭ ad Helsingforsa da Gange. Jeszcze raniej — 13/26 lipnia krepaść Koŭna była abjaŭlena na wajennym pałažeńni, u punkcie 5 katoraho pryzywali czym bolsz ludziej wyjechać z miesta s pryczyny mahczymych trudnaściej. Ad 12 hadziny ŭ naczy na 14/27 lipnia ustanoŭlena «nadzwyczajnaja achrana» na ŭsiej linii Paleskich žaleznych daroh i na libawa-romienskaj darozi. Cеły rad czyhunak, u tym liku Paŭnoczna-zachodnije, ad 13/26 lipnia źniali s siabie atkaz za terminowuju dastaŭku ŭsielakich hruzoŭ i zusim admowilisia prynimać niekatoryje z ich.

Samo saboj razumiejecca, szto ŭsio heta jasna hawaryło ab niemінuczaj wajnie. I trywoha nasialeńnia dajszła najwyszejszaj miery. Heta zrazu adbiłosia na ekonomicznych sprawach naszaho Kraju i miesta. U Biełastoku banki strymali zusim wydaczu czekoŭ zahranicu. Ministerstwo finansoŭ wydało prykaz addziełu hasudarstwienaho banka ŭ Łodzi, kab tam pierestali prynimać dla dyskontu wekseli s Polszczy i zachodnich hubernij, u tym szczoci z naszaho Kraju. U Wilni adbywalisia narady predstaŭnikoŭ usich bankoŭ, na katorych było, miž inszym, pastanoŭleno strymacca s pratestam nieapłaczenych u swoj czas wekseloŭ na 10 dzion.

U Wilni słuchi ab tym, bytcym i Rasieja ŭžo wystupiła, radzilisia pa niekolki razoŭ u dzień i z nia czutaj szybkaściu razychodzilisia pa ŭsim horadzi. Hramady narodu kidalisia da bankoŭ i źbierehacielnych kass, damahajuczysia zwarotu hroszy. A ŭ tym že czasi rasiejskije ŭłaści pa ŭsiej Rasiei dyj u mieści Wilni ŭžo paczali ustraiwać „patryotycznyje“ manifestacii proci Aŭstryi, i choć da ich pryłuczalisia tolki czynoŭniki, „szpiki“ i himnazisty, P.T.A. raznasiło ab ich wiestki pa ŭsim świeci, pakazwajuczy na ich, jak na znak žadańnia naroda wajewać. Kožyn wiedaŭ, jakaja cena hetych manifestacij, wiedaŭ, szto ich robić samo-ž prawicielstwo, — a jano tymczasam nie saromiłosia falszywymi prajawami narodnaj woli apraŭdywać swaju palityku, apawieszczajuczy cieraz P.T.A., bytcym «ćwiordaja i spakojnaja palityka prawicielstwa znajszła spahadliwy wotklik u szyrokich narodnych massach“.

Ale my baczyli i inszyje prajawy woli narodu: heta — tyje wystupleńnia, ketoryje surowa byli ŭraz že zaduszeny aružnaj siłaj, katoryje pa ŭsiej Rasiei kanczalisia nialiczenymi aresztami — asabliwa miž rabotnikami. Ŭ nocz na 17/30 lipnia ŭ Wilni adbywalisia massowyje obyski najbolsz pamiž ramieśnikoŭ i służaczych u tarhowych i fabrycznych predpryjemstwach; mnoha było i aresztoŭ. U stalicach užo paŭwodzili-byli stan usilenaj achrany, i najmienszuju prajawu opozycii ŭłaści staralisia ŭraz-že tuszyć usiemi mahczymymi sposabami.

Hetak prawicielstwo pryhataŭlałosia da wajny, chacia pierad usim świetam kazało, szto zusim nia dumaje wajewać. I kali byli ludzi, katoryje wieryli ŭ heta, dyk im rasczyniŭ woczy carski ukaz ab mobilizacii zapasnych, katory byŭ wydan 16/29 lipnia.

„Mobilizacija — jak tady pisała wilenskaja «Wiaczornaja Hazeta» — to byŭ pierszy hrom; za im pawinna razyhracca straszennaja bura, katoraja sulić pahibiel i ruinu ŭsim narodam Europy“.

Heta bura zapraŭdy razyhrałasia i nie spyniajecca jeszcze i siahońnia...

A. N.

Kala zjezdu u Lozańnie.

BERLIN. (W.T.B.). Łempicki, czlen Hasudarstwienaj Dumy ad Piotrkowa, byŭszyj predstaŭnikam palakoŭ na zjeździ ŭ Lozanni, skazaŭ, szto rusofiłoŭ u Polszczy ciapier nima. Łempicki pryznaŭ zusim niemahczymym, kab u Polszczy mahła wiarnucca «rasiejskaja orjentacija». Rasieja — najwialikszy worah sławianstwa. Jana karystajecca sławianofilstwam, kab raniej ci paźniej padczynić usie sławianskije narody rasiejskaj kultury.

Ukrainski hołas ab biełarusach.

Wydatny ukrainski palityk, wice-marszałak ukrainskaho klubu ŭ aŭstryjackim parlamenci, d-r Eŭgen Lewickij, pamiaściŭ nidaŭna ŭ žurnali „Osteuropeische Zukunft“, katory wychodzić u Monachium, staćciu ab narodach zachodniaj czaści Rasiejskaj impieryi. U hetaj staćci, napisanaj pa niamiecku, jon zakranuŭ i sprawy biełarusoŭ.

Piersz za ŭsio jon adznaczywaje, szto imia „weissrussen“, jak niemcy nazywajuć nasz narod, nieprawilnaje, i žadaje, kab zamiest hetaho nazywali nas „weissruthenen“: biełarusy wielmi mała majuć supolnaho z rasiejcami, zatoje blizki da ukraincoŭ, katorych nazywajuć „ruthenen“. Lewickij historycznymi dannymi dawodzić wialikaj blizkaści biełarusoŭ z ukraincami. Jon kaže, szto da hetaj wajny u Europi wiedali ab biełarusach miensz, czym ab jakim-budź inszym eŭropejskim narodzi.

Kali formowałosia wialikaje Kijeŭskaje hasudarstwo, biełarusy pad imiem Krywiczan prynaležyli da jaho, ažno pakul jano nie razwaliłosia. Tady biełarusy apynulisia pad ułaściu litoŭskich wialikich kniazioŭ. Pad toj czas biełaruski narod pa swajej kultury stajaŭ wyszej za litwinoŭ: jany, jak kaže Lewickij, „abiełarusili“ Wialikaje Kniažstwo Litoŭskaje i ŭ czasi panawańnia Olgierda (1344—1377 h.h.) biełaruskaja mowa była oficyalnaj mowaj u-wa ŭsim hasudarstwi. Jeszcze za polskaho karala Stefana Batoraho (1576—1586 h.h.), paśla taho, jak užo mnoha czasu upłyło ad złuczeńnia Litwy s Polszczaj, biełaruskaja mowa jeszcze zanimała miejsco oficyalnaj mowy ŭ Wialikim Kniaźstwi Litoŭskim. U toj že mowi wyjszoŭ wiadomy zbornik zakonoŭ — Litoŭski Statut.

Dalej Lewicki razhledaje ŭsiestaronna pałažeńnie biełarusoŭ pad maskalami i kanczaje staćciu słowami:

„Biełaruskaja nacija jeszcze rodzicca. Jana niezwyczajna rezka rožnicca ad maskaloŭ i palakoŭ“.

My wielmi ŭdziaczny wydatnamu ukrainskamu palityku za jaho starańnie paznajomić zahranicznaje hramadzianstwo z biełaruskim narodam.

U Wilni i wakolicach.

× **Adhałoski bitw.** Nia hledziaczy na toje, szto front znachodzicca ŭ 75 kilometrach ad Wilni, ŭ cichije letnije noczy, kali na wulicach zusim spyniajecca ruch, na Zamkowaj hary možna ad czasu da czasu paczuć huk ad harmatniaj kanonady. Tam, daloka na Uschodzi lijecca kroŭ, a my czujem tolki adhałoski bitw, i žyćcio pływie spakojna.

× **Kancert i zabawa** ŭ Bernardynskim sadzi na karyść rabotnickich strawień, katoraja nie mahła adbycca ŭ tuju subotu s pryčyny daždžu, adbudziecca ŭ hetu subotu, 29 lipnia.

Kancert i zabawa cikawy sami pa sabie, a sympatycznaja meta — akazać pomacz biezrabotnym rabotnikam biaz roznicy wiery i nacii — pawinna tym bolej pryciahnuć czym bolsz publiki.

Pamiatajmo, szto z drobnych apłat za ŭchod budzie zabaspieczena strawa dla tysiacz biezrabotnych!

× **Apieka nad zbłudziŭszymi dzieŭczatami.** Biełaruski kamitet pomaczy achwiaram wajny adhuknuŭsia na pryzyŭ miesta pryłažyć swaju

Č czytajecca, jak CZ; Š—jak SZ.

Litouski Statut

i jaho historyja.

(Hl. № 46 i 47 „Homana“).

* * *

Čym bolš uzrastała ŭ Litwie siła šlachockaho stanu i świedomaść hetaj siły, tym mienš zdawoliwałasia biełaruska - litoŭskaja šlachta padčynnym pałažeńniem, jakoje jej dawaŭ Statut. Zakony ŭsio ješče wydawali pany, sudzili—tak sama pany, dyj sudy byli darahije i ciahnulisia doŭha. Bywało, što sam haspadar s Polščy pamykaŭsia paddzieržywać šlachtu proci swajewolstwa mahnatoŭ, ale hetyje apošnije skora umieli prymusić wialikaho kniazia nie miešacca ŭ hetyje sprawy. Slachta pačała dabiwacca na sejmach papraŭki Statuta. Takoje žadańnie jana wystawiła ŭžo na Sejmie 1544 hodu. Tut išła hutarka ab patrebi bolš bliskaho i tannaho suda, ab tym, što haspadar, mahnaty, duchawienstwo i miesty majuć mnoha prywilejoŭ, što jany praz heta čyniać kryŭdy šlachcie, što prywilei treba urezać. Čas byŭ dla haspadara i panoŭ ciažki s pryčyny wajny z Maskwoj, na katoruju ad šlachty wymahali ludziej i hrošy, dyk z jeju nielha było sporyć. I haspadar prystaŭ na žadańnia šlachty: jon zhodziŭsia, kab šlachta na sejmie wybrała ludziej dla papraŭki Statuta dy pryniała by hetu rabotu na swoj košt. Nia lohka było heta dla šlachty, bo nia mieła jana nijakaj praktyki ŭ pisańni zakonoŭ. Dy ŭsio-ž taki zadača była wypaŭniena, i na sejmi 1566 hodu prajekt II Statuta byŭ pračytan, razhledžen i zaćwierdžen.

Haspadar ješče i zatym śpiešaŭsia skončyć sprawu s Statutam, što] hetaj ustupkaj šlachcie spadziewaŭsia dabicca akančacielnaho złučeńnia Litwy s Polščaj, — značyć, kab Litwa nadalej nia mieła-by prawa wybirać sabie asobnaho ad palakoŭ Wialikaho Kniazia. Niekolki hadoŭ išli ab hetym pierehawory, i skonczylisia jany tym, što čaść mahnatoŭ i šlachty, chacia proci ahulnaj dumki, paddzieržała haspadara: na sejmie ŭ Lublinie ŭ 1569 hadu padpisała uhodu ab jednaści s Polščaj.

Pad toj čas, kali išli pierehawory ab zjednańni (unii) s Polszczaj, heta apošniaja, karystajučysia asłableńniem Litwy i nie spadziajučysia z jaje boku zurjoznaj praškody, adarwała ad Wialikaho Kniaźstwa Litoŭskaho Wałyń. Usio-ž taki papraŭleny II Litoŭski Statut byŭ tamaka ŭžo ŭwiedzien i trywaŭ doŭha, nia hledziaczy na dalejszyje papraŭki i pierarobki jaho ŭ Litwie; zatym II Statut časta nazywajuć Wałynskim.

II Litoŭski Statut byŭ napisan, jak i I, pa biełarusku, ale jaho tady nie drukawali, a tolki pierapisywali. Nadrukowan jon pierszy raz u paławinie XIX stalećcia. Heta tak sama byŭ zbornik zakonoŭ dla šlachty i mahnatoŭ. U im bolš artykułoŭ, čym u pieršym, jon apracowan paŭniej i ułožen u lepszym paradku. Ŭ hety Statut upisany nowyje prywilei dla šlachty i pastanowy sejmoŭ. Na im adbiwajecca macniej i zachodnia-eŭropejskaje prawo, asabliwa rymskaje, ale nia prosta, a cieras miestowaje prawo. U sudoch zrobleny reformy: šlachtu sudziła ŭžo šlachta, a nie pany. Slachta taksama wybirała na sejmikach i čynoŭnikoŭ (uradnikoŭ). Prawy žydoŭ, katoryje ŭ I Statucie byli šmat u čym roŭnapraŭny s šlachtaj, ciapier urezany.

Ale prawy cnužyncoŭ i hetym razam nie byli pašyreny, — a palaki, jak i raniej, ličylisia ŭ Litwie čužymi.

(Dalej budzie).

ruku da orhanizacii apieki nad zbłudziŭszymi dzieŭczatami, katoryje papadajuć u miestowyje balnicy dla wenerycznych chworych. S-pamiž wilenskaho biełaruskaho hramadzianstwa zhodzilisia pracawać miž tymi nieszczaśliwymi p.p. Dora Kostrowickaja i Aniela Raczkoŭskaja.

× **U miestowuju kamisiju** dziela orhanizacii zboru niepatrebnych receczej na karyść wilenskaj biednaty ad Biełaruskaho T-wa uwajszoŭ p. Jan Umiastoŭski.

× **Wolna - Pažarnickaje Tawarystwo** sazywaje ahulnyj schod 29 lipnia ŭ subotu a 6 hadz. u sali Miestowaj uprawy.

Kali a 6-taj hadz. nie žbiarecca patrebny kworum, to schod taho-ž samaho dnia adbudziecca ŭ tej že sali a 7 h. i budzie prawamocznym pry tej liczbie, jakaja žbiarecca.

× **Rasszyreńnie „Dabartis'a“.** Jak my czuli, jość prajekt paszyryć litoŭskuju hazetu „Dabartis“, kataraja wychodzić u Koŭni. Jaje maniacca — zamiest dwoch razoŭ — wypuskać try ci czatyry razy ŭ tydzień. Materjał hazety maje być bolsz roznarodny. Asabliwaja uwaha budzie zwierniena na historyju litoŭska-biełaruskaho hasudarstwa.

× **Miestowyje kramy.** Jak my ŭžo pisali, miestowaje upraŭleńnie pradaje ŭsie miestowyje kramy. U pierszy czarod miesto žwiarnułosia z hetym da tutejszych kooperatyŭ, dajuczy im kramy na lhotnych umowach i biez załohu. Biełaruskaja kooperatywa „Rajnica“ adnu kramu biare na siabie.

× **Pradaža i załoh ležaczych majetnaściej.** Jak wiadoma, pradawać i addawać pad załoh ležaczaje mieńnia ŭ miežach Ober Ost zabaroneno. Adnak u paadzinokich prypadkach dapuskajucca wykluczeńnia z hetaho. S prośbami ab heta treba zwiertacca da pawietowaho ci miestowaho naczalnika. Za pazwaleńnie treba zapłacić asobny zbor, katory stanowić: a) pry pradažy i kupli—3% ahulnaj ceny mieńnia pawodłuh acenki ŭłaściej; b) pry zakładywańni — 5% tej sumy, na jakuju majetnaść zakładywajecca.

Acenki ŭłaściej pawinny rabicca biezstaronna i spahadajuczy.

× **Wywoz cellulozy.** Z mież upraŭleńnia Ober Ost wywoz cellulozy dapuskajecca tolki pawodłuch zawiereńnia na piśmie «Papierholzbeschatfungstelle», Berlin. Hetkaje zawiereńnie treba padawać uławciam, katoryje prynimajuć myto za wywoz. Niespaŭnieńnie hetaho wyzywaje konfiskaciju drewa i sztraf hraszmi da 50.000 marak.

× **Apawieszczeńnie.** U licytacyjnaj sali miestowaho lombardu, Trockaja wul. 14 (b.franciszkanskije mury) adbudziecca publicznaja pradaža z licytacii niawykuplenych u swoj czas reczej: 22, 23, 24 i 25 žniŭnia 1916 hodu ŭ czasi ad 10 hadz. ranicaj da 2 hadz. papaŀudni.

Pradawacca buduć založenyje reczy, aposzni termin dla wykupa katorych, minuŭszy piać miesiacoŭ ad dnia zakładu abo dnia pradaŭžeńnia jaho, skonczyŭsia pierad 30 wieraśnia 1915 hodu.

Wilna, 25 lipnia 1916 h.

Niamiecki Hradanaczalnik
Pohl.

× **Uwazie waźnic!** S pryczyny taho, szto ŭ niadzielu buduć konskije skaczki, warta było-by, kab czaść waźnic u niadzielu ad 5 hadz. ranicy i ŭ paniadziełak—ad 6 hadz. ranicy stajała by na Sw.-Jurskim pr. kala Sw.-Jurskaho skweru. Patreba na ich budzie wialikaja.

× **Niaśpiełyje hreckije arechi** sioleta užywać nie radzicca. Chacia jany i smacznyje, ale nijakaj pažyŭnaści ŭ ich nima, — za toje, daśpieŭszy, u ich bolsz 50 pracentoŭ pažyŭnaj i lohka straŭnaj tłustaści. Arechi treba žbirać i suszyć jak možna ŭ bolszaj miery.

× **Znou atruta z hrybou.** Na Kijeuskaj wulicy Rasa Žyžlinskaja, atruciuszajasia hrybami, u ciažkim stanie atpraulena u žydouski szpital.

ZUSIAHO KRAJU.

Paduszny padatak.

BIEŁASTOK. Paduszny padatak, naznaczeny upraŭleńniem Ober Ost, žbirajecca i miestowym upraŭleńniem u dwajnoj miery, paczynajuczy ad 23 lipnia.

Spažyŭnyje sprawy.

BIEŁASTOK. Rynak spažyŭnych praduktoŭ—biez pieramien. Małaka, masła—paddastatkam. Ceny na damowaje ptactwo, harodninu i frukty nie žmianilisia. Czysło kawiareń i czajnych—140.

Adbudowa wahzału.

BIEŁASTOK. Jak wiadoma, ŭ kancy žniŭnia taho hodu rasiejcy adstupajuczy spalili centralny biełastocki wagzał. Niemcy, pryjszoŭszy siudy, ŭraz že prystupili da adbudowy wagzału, i zwierchu jon užo blizka zusim hatoŭ. Unutrenyje raboty udaczna pasoŭwajucca ŭpiarod.

Za kontrabandu.

BIEŁASTOK. Adzin tarhowiec, katoramu było dadzieno pazwaleńnie prywieźci z Woukawyska u Biełastok papirosy i papieru, skarystau z hetaho, kab tajna prywieźci bulbu. Bulba aresztowana, a tarhouca addali pad sud.

Ceny jajek.

HRODNA. Ceny na jajkie za aposzni czas szmat pierewysili ustanoŭlenyje najwyszejszyje ceny. Najwyszejszyje ceny ustanoŭleny 15 fen. za jajko, dy tolki ŭ asabliwych prypadkach pazwolena brać 18 fen. za sztuku. Tym czasam tarhoŭcy nikoli miensz 20 fen. nie biaruć. Heta—tym bolsz dziŭna, szto ŭ susiednim Biełastoku dastaniesz pa 15 fen. skolki choczesz jajek.

Za falszywuju prysiahu.

WIŁKOWISZKI. Dwoje ludziej z wakolic Wiłkowiszek 3 wieraśnia 1915 h. winawacili ŭ kancelaryi palicmejstera haspadara Stanisława Sałajtisa, bytcym jon nawioŭ kazakoŭ u Staryje Zypeli. Hetaje abwinieńnie jany paśla paćwiardzili pad prysiahaj na wajennym sudzie, i Sałajtisa czuć nie zasudzili na śmierć. Na szczaście, wyjawiłosia, szto jany świedczyli falszywa, aby tolki wysłužycca pierad niamieckimi ŭłaściami. Za hety niahodny pastupak i falszywuju prysiahu adnaho zasudzili na 3 hady ŭ wastroh, druhoha — na 6 hadoŭ.

Karantin dla sabak.

SUWAŁKI. Karantin dla sabak u miestowym okruzi Suwałak žmienien.

Pomacz biednym chlebam.

KOUNA. Ad 1 žniŭnia hetahó hodu czaść biednych, katorym wydawali pomacz hraszyma, budzie atrymliwać jaje naturaj — chlebam. Im szto-dwa tydni buduć wydawać biezpłatnyje karty na chleb. Pawodłuh kožnaj karty budzie wydawacca 1.000 gramoŭ. Piekary, biaruczy muku, padajuć u tarhowy addzieł chlebowyje karty, katoryje zaliczajuć, jak hroszy.

U cześć kowienskaho rabina.

KOUNA. U cześć b. kowienskaho rabina Joschok Elchonon njujorkskaja wyszejszaja szkoła—tulmudtora nazwana jaho imiem.

Falszywyje hroszy.

KOUNA. Tut iznoŭ abjawilisia falszywyje monety — 10 fenigoŭ i 1 marka. Treba žwiertać pilnuju uwahu, biaruczy hetkije monety, kab nie było falszywych.

Masonskaja wystaŭka.

MITAWA. U muzei ciapier naładžena wystaŭka da historyi masonoŭ, katoraj cikawiacca jak miejscowyje žychary, tak i pryježdžyje.

WIESTKI Z RASIEI.

—s—

Kala adstaŭki Sazonowa.

U asobi Sazonowa zyszoŭ sa sceny adzin z najbolsz wydatnych palitykoŭ czasu wialikaj wajny. Kali u spory miž Erentalem i Izwolskim s pryczyny bosnijskaj sprawy predstaŭnik Aŭstryi pierewažyŭ, Izwolskij byŭ prymuszen pakinuć ministerstwo i zaniaŭ miejsco pasła ŭ Paryžy. Ŭsiemahuczym czeławiekam u Rasiei byŭ pad toj czas Stołypin. Wybirajuczy ludziej, katoryje kirawali-by sprawami hasudarstwa, Stołypin staraŭsia paddzieržywać usielakich swajakoŭ, — i na miejsco ministra zahranicznych spraŭ jon pasadziŭ swajho szwagra, Sazonowa.

Bolsz 6 hadoŭ zanimaŭ Sazonow hetaje ważnaje miejsco. Pakul hałowaj prawicielstwa byŭ Stołypin, Sazonow znachodziŭsia na druhim planie: Stołypin, jak „haława siamji“, kirawaŭ, papraŭdzi, i ŭnutrenymi i zahranicznymi sprawami. Kali-ž Stołypina zamianiŭ Kokowcew, Sazonow zrabiŭsia bolsz niezaležnym. U zahraniczaaj palitycy Kokowcew byŭ naśledawacielem Witte, katory byŭ pierakonan, szto kožnaja wajna, choćby i pabiednaja, pryniasie Rasiei szkodu, zadzieržywajuczy na doŭhi czas jaje ekonomicznaje i kulturnaje razwićcie. Ale „tryumwiratu“ Sazonow—Izwolski—Hartwig ciszkom pierad Europaj udałosia naładzić bałkanski sajuz, katory wyzwaŭ pierszuju bałkanskuju wajnu — biezpasrednа i ciapieraszniuju — pasredna, bo lohkaja udacza nad turkami zatumaniła haławu serbskim palitykam i hetak pałažyła asnowu dla „ŭsieserbskaj“ idei. S pahladu czysta dyplomatycznaho, stwareńnie bałkanskaho sajuzu tajna pierad Europaj stanowić wialikuju udaczu. Ciapier jeszcze trudna skazać, jakaja czaść zasłuhi wypadaje na dolu Sazonowa; treba tolki adznaczyć, szto ŭ dalejszaj swajej palitycy Sazonow spatykaŭ na Bałkanach tolki nieudaczy.— Druhaja bałkanskaja wajna, katoraja adabrała ad Bołharyi zdabyczu jaje ŭ czasi pierszaj bałkanskaj wajny, znaczna uzmacawała Rumyniju i Hreciju i zrabiła Bołharyju i Serbiju nieprymirymymi worahami. Heta była wialikaja nieudacza dla pansławistoŭ i dla Sazonowa. Kali, paśla pierszaj wajny, Serbija dabiwałasia wychadu u Adryatyckaje more i chacieła zachapić Albaniju, uźniaŭsia wostry europejski kryzis, katory ŭžo tady hraziŭ suświetnaj wajnoj. Tady ad ahulnaho pažaru wyratawaŭ Europu Kokowcew, katory, proci woli Sazonowa i wulicy, na jakoj panawali tady pansławisty, praciwiŭsia apetytam serboŭ i, karystajuczy s swajej pawahi u cara, ustrymaŭ Rasieju ad wajny. Heta abiarnuło pansławistoŭ u zaklatych worahoŭ Kokowcewa, i pałažeńnie jaho ŭžo tady zrabiłosia niapeŭnym.

Kali premjer-ministram u Rasiei byŭ naznaczen stary Goremykin, Sazonow i jaho palitycznyje adnadumcy zdabyli bolszuju siłu. — Heta zrazu wyjawiłosia ŭ uzrastaŭszym z dnia na dzien ruchu ŭ Serbii. U kancy prahrymieŭ wystrel Pryncypa ŭ Sarajewie, i ŭsim zrobiłosia jasna, szto suświetnaj wajny, užo mnoha hod wisieŭszaj nad Europaj, abminuć nielha. Ciapier, kali ŭžo wiadoma bolszaja czaść dakumentoŭ, žwiazanych z hetaj wajnoj, widać zusim jasna, szto Sazonow nia tolki nie staraŭsia uścierahczysia wajny, a sam dziela jaje pracawaŭ. Wajna była abjaŭlena, — ale heta wajna, raźbiŭszaja stolki nadziej i pazbawiŭszaja stolki ludziej žyćcia, zniszczyła i ŭsiu rasiejskuju palityku na Bałkanach. Serbija i Czornahoryja stracili swoj niezaležny byt; Bołharyja, katoruju Rasieja kaliś wyzwaliła, pierajszła da worahoŭ Rasiei; Rumynija i Hrecija ćwiorda dzieržacca neutralnaści i nia choczuć niczoha wiedać ab Rasiei, niekali pamahaŭszaj im.

Poŭnaje bankructwo bałkanskaj palityki Rasiei wyzwało i adstaŭku Sazonowa. Jon zyszoŭ s palitycznaj areny, i nad jaho palitycznym žyćciom treba pastawić kryž. Ale sprawiedliwaść wymahaje skazać, szto niamieckije i austryjackije hazety, katoryje starajucca jaho wystawić, jak bytcym niejkaho „demona“, pamylajucca: niczoha „demoniczaaho“, „mefistofelskaho“ ŭ jaho charaktery nie było, i Sazonow — heta słabacharakterny czeławiek, katory padawaŭsia woli druhich, kirawaŭszych im.

PIECIARBURH. (W.T.B.). P.T.A. apawieszczaje:

U reskrypci na imia Sazonowa car asabliwa adznaczywaje słuchmianaść ministra carskim zahadam u abaroni sprawiedliwaści i honoru baćkaŭszczyny. Car wykazywaje žal, szto stan zdaroŭja ministra prymuszaje jaho wyjści u adstaŭku.

SZTOKHOLM. Palitycznyje pieciarburskije kruhi žwiazywajuć adstaŭku Sazonowa z dwuma faktami: wielmi sumnym pahladam jaho na wajennaje pałažeńnie, wykazanym na aposzniaj koronnaj radzi, i niemahczymaściu dabicca pomaczy ad Rumynii. Adstaŭka Sazonowa—heta udar anhlickamu pasłu Bjukanenu, katory nie raz adznaczywaŭ žadańnie Anhlii pracawać razam z Sazonowym. Prawyje partii nazywali Sazonowa „lakajom Anhlii“, a Anhliju —„abdziraŀam Rasiei“.

LUGANO. «Corr. della Sera» pisze, szto adstaŭka Sazonowa wyzwała ŭ Anhlii niepryjemnaje ŭražeńnie. Sazonow mieŭ sympatii anhlickich uradowych kruhoŭ.

SZTOKHOLM. Pawodłuh tutejszych czutak, adstaŭku Sazonowa wyzwaŭ raport ministra finansoŭ Barka, katory z Londynu pieresyłaŭ nowyje wymohi anhliczan s charakteram ultimatum'a. Bark prasiŭ cara abo pryniać hetyje warunki, abo dać jamu adstaŭku. Czytajuczy telehramu, car ažno žbialeŭ.

BERLIN. (W.T.B.). «Tageblatt» pisze:

Wiestka ab adstaŭcy Sazonowa pryjszła nieŭspadzieŭki, ale rasiejska-japonskaja umowa wymahaje ad Rasiei ahramadnych achwiar i robić Japoniju pierszaj dzieržawaj na Dalokim Uschodzi. Adnosiny s Szwecijej s pryczyny nasilstw rasiejskaho fłotu wielmi abastrylisia.

„Tagliche Rundschau“ pisze:

Nowy gabinet—heta adnym krokam bližej da zhody.

Z hramadzkaho žyćcia.

Pabieda reakcii.

Jak widać z rasiejskich hazet, minister sielskaj haspadarki, Naumow, byŭ prymuszen wyjści u adstaŭku zatym, szto im było niezdawoleno „objedinionnoje dworianstwo“ (—złuczenaja szlachta). „Minister“ — heta łacinskaje słowo: jano znaczyć „słuha“. Kaliś liczyli, szto minister — heta słuha monarcha. Tak hladzieli u Francii da czasu wialikaj rewolucii, pakul pana-

waŭ pahlad: «hasudarstwo—heta ja». Pruski karol Frydrych Wialiki kazaŭ, szto nia tolki minister, ale i sam karol — słuha hasudarstwa. A ŭ Rasiei liczuć, szto kali nia ŭsie, dyk prynamsi minister sielskaj haspadarki — heta słuha „objedinionnaho dworianstwa“, znaczyć, kuczki panoŭ-pamieszczykoŭ. „Prastupak“ Naumowa — toje, szto jon mieŭ śmiełaść pryznawać, szto Rasieja — heta nia tolki kuczka panoŭ, dumajuczych adno ab sabie, ale 160-miljonnaja hramada. Zapawiedździu upadku Naumowa byli pachwały jamu maskoŭskich liberalnych hazet. Hetkije pachwały dla ministra — ŭsio roŭna, jak karkańnie waron, i sulać jamu śmierć.

Z adstaŭkaj Naumowa gabinet ministroŭ hublaje aposzniaho czeławieka, katory dawaŭ jamu charakter parlamenckaho uradu, — i ciapier rada ministroŭ zusim „adnarodnaja“.

Ekonomiszny razhrom.

PIECIARBURH. „Now. Wr.“ pisze:

Z-za bliskuczych kulis „zaroblenych“ miljonoŭ i miljardoŭ atkrywajecca wid hnijeńnia i razwału. Kapitały naszych sajuźnikoŭ nakidywajucca na nieparuszenyje, pryspanyje bahactwy Rasiei, na katorych asnowana nasza buduczyna. Užo raspradajucca skarby Urała, Ałtaja i Amura. Užo raspradajemo koncessii na rudy srebra i woframa ŭ Sibiry. Japonskije tkaniny, leki i papierowyje wyraby zaliwajuć naszu staronku. Japonskije tarhowyje ahienty ŭrywajucca ŭžo na Kaŭkaz. Za imi jduć amerykancy. Amerykanskije tawary wykidajuć z Ukrainy naszy rasiejskije tawary.

Smierć wuczonaho.

PARYŽ. Cicha i blizka nieŭznak u szumie suświetnaj wajny pamior wialiki rasiejski wuczony prafesar Miecznikow u wieku 71 hodu. Jon prynaležaŭ da tych niamnohich rasiejskich wuczonych, katoryje byli szyroka wiadomy za miežami Rasiei, i mieŭ suświetnuju sławu. Miecznikow — ukrainiec: radziŭsia jon u Charkoŭskaj huberni. Nawuki prajszoŭ u Niamieczczynie i byŭ wuczniem znamienitaho niamieckaho bakteryologa Kocha. Paśla wiarnuŭsia ŭ rodny kraj i byŭ dyrektaram bakteryologicznaj stancii u Odessi ŭ 1876 hadu. Jaho wolny rozum wuczonaho nia moh hadzicca s tej dusznaj atmosferaj gwałtu i ucisku, jakaja panawała ŭ Rasiei pad panawańniem Aleksandra III, i Miecznikow pakinuŭ Rasieju i pierebraŭsia ŭ Paryž. Tut jon byŭ wuczniem słaŭnaho wuczonaho Pastera, a paśla śmierci aposzniaho zaniaŭ miejsco dyrektara wiadomaho Pasteroŭskaho instytutu. Swaje nawukowyje daśledawańnia jon wyłažyŭ u radzi prac, katoryje zajmajuć ważnaje miejsco ŭ nawukowaj literatury.

Murmanskaja panama.

Sześć hłaŭnych inženieroŭ, katoryje kirawali rabotami pry budawańni Murmanskaj czyhunki i portu, aresztawali i pad kanwojem pasłali ŭ Pieciarburh. Wyjawiłosia, szto apisanyje imi u sprawozdaczy nabierežnyje i budoŭli czaściu abo i zusim nie byli pabudowany, czaściu zusim nieadpawiedajuć prajektam.

U Kemi, hłaŭnym wuźle nowaj czyhunki, panuje praŭdziwy hoład. Za kusok cukru biaruć 50 kap., za funt szynki — 9 rub., za funt machorki—da 20 rub. Žytniaho chleba nima zusim. Pad nazwańniem „białaho chleba“ pradajuć mieszaninu niahodnaj pszonnaj muki i sasnowaj kary.

Pazyka Pieciarburha.

PIECIARBURH. Konsorcium pieciarburskich bankoŭ zrabiło z miestam Pieciarburham umowu ab pazyku 20 mil. r. 10 mil. r. pawinny być zapłoczeny ŭraz-že, 5 miljonoŭ—cieraz 6 miesiacoŭ i 5 mil.—cieraz 9 mies.

„Zabastoŭka ministroŭ“.

PIECIARBURH. „Birž. Wied.“ piszuć, szto astaŭszyjesia ŭ stalicy ministry s pryczyny staszennaj haraczyni abjawili niemahczymym pracawać. Z hetaj pryczyny im dla zasiedańnioŭ addali impieratarskuju jachtu „Niewa“.

Nieszczaście na czyhuncy.

MASKWA. „Utro Rasiei“ drukuje spis nieszczaśliwych wypadkoŭ na Mikałajeŭskaj czyhuncy ŭ 1915 hadu. Usiaho było 2289 nieszczaścioŭ, —na 900 bolsz, czym za papiaredni hod. Zabity 153 asoby. Pakaleczenych na 21 pracent bolsz, czym za papiaredni hod. Wialikaje czysło nieszczaśliwych zdareńnioŭ pakazwaje, szto pry spaŭnieńni žaleznadarožnikami słužby ŭ ich nima aku ratnaści. Nia cziwa, szto publika, siedajuczy ŭ wahony, žahnajecca i molicca, jak bytcym pierad pełnaj niebaśpiecznaściu.

Kala wajny.

Mobilizacija na raboty.

ROTTERDAM. Ukazam cara zahadana mobilizacija ŭsich mužczyn Astrachani, Sibiry, Sachalina i Turkiestana. Hetyje ludzi pawinny budawać i staŭlać wajennyje budoŭli ŭ miežach czynnaj armii. Na Kaŭkazi dla hetaj že mety wyzwany ŭsie mužczyny ad 17 da 43 hadoŭ. Wykluczajucca tolki nieasiedłyje plemiony.

Ryha apuścieła.

RYHA. Dźwie treciny nasialeńnia pakinuli horad, katory maje wielmi panury wyhlad.

Spahanlajuć złość na žonkach!

BERLIN. Rasiejcy wywieźli s Czernowic žanok, jak załožnic. Ich zwolniać tolki tady, jak budzie wypuszczena matka i siestra aresztowanaho kaliś aŭstryjackimi ŭłaściami rusofiła Gierowskaho.

Z usiaho świetu.

Žydoŭskaje hasudarstwo.

KOPENHAGA. „Politiken“ pisze, szto Tureczczyna wyskazałasia pryncypialna za ustrojstwo žydoŭskaj niezaležnaj respubliki ŭ Palestynie.

Mahiła papieža Lwa XIII.

U tuju subotu ŭ 8 hadz. wieczeram truna papieža Lwa *XIII* daczasu pieraniesiena ŭ nowuju mahiłu.

TEŁEHRAMY.

Aŭstryjackije apawieszczeńnia.

Naszy marskije latuczyje eskadry zakidali bombami wajennyje budoŭli ŭ Nogara, Gorgo i Monfalkone. Widać było niekolki uźniaŭszychsia wialikich pažaroŭ. Naszy aeroplany wiarnulisia biez strat.

WIENA. (W.T.B.). 25/VII. *Rasiejski front:* Na pałudni ad Dniestra i na zachodzi ad Obertynia adbita ataka worahoŭ. Ad siahońniasznaj ranicy paczalisia zajadłyje bitwy na pałudni ad Beresteczka.

Italjanski front: Na pałudni ad daliny Sugana worahi szturmujuć dalej. U wakolicach Cima Maora piachota worahoŭ atakawała trojczy. Jana—czaściu ŭ rukapasznaj bitwie — krywawa adbita. U wakolicach Monte Cebio worahi świežymi siłami niekolki razoŭ atakawali hety wuczastak Grackaho korpusa. Ŭsie starańnia worahoŭ akazalisia darêmnymi. Straty worahoŭ szto-dzień dachodziać nadta wialikich cyfr. Na fronci Izonco—najciažejszy ahoń worahoŭ na pałudni ad Podhory. Ataki worahoŭ proci naszych pazycij kala Monfalkone adbity.

WIENA (W.T.B.). 26/VII. *Rasiejski front:* Na paŭnocznym zachodzi ad Rožyszcza i na pałudni ad Łobaczoŭki adbity ataki rasiejcoŭ. U naszych rukach — 100 pałonnych i 2 kulemioty. Na pałudni ad Leszniowa pierad pierewažnymi rasiejskimi siłami my adsunuli naszaje wojsko nazad za Bałdurku. Wielmi zajadłyje, pryhatawanyje ahniom rasiejskije ataki na-abapoł Radziwiłłowa paśla pieramiennych wielmi krywawych bitw dali woraham tolki nadta nieznacznuju udaczu.

Italjanski front: Paśla ciažkich strat u aposznich bitwach na pałudni ad daliny Sugana italjancy bolsz nie atakawali. 24 lipnia tolki na małym wuczastku u worahoŭ zabity ad 1200 da 1300 dusz, katorych ciapier charoniać.

Proci wajny.

U hadaŭszczynu wajny.

CHRYSTYANIJA. (W.T.B.). Kaścielnyje ŭłaści zahadali, kab 1 žniŭnia, u hadaŭszczynu paczatku wajny, ŭsie zwany miesta zwanili hadzinu, paczynajuczy ad 11 hadz., i kab usie światyni byli atkryty dla malitw ab miry.

Za wajnu.

10 milijardoŭ na wajnu.

LONDYN. (W.T.B.). U Nižniaj Pałaci Askwit zažadaŭ nowaho kredytu 10 miljardoŭ marak na wajennyje wydatki. Hetak ad paczatku wajny wajennyje wydatki Anhlii uzrastuć da 60 miljardoŭ marak.

Z Irlandii.

Sprawa aŭtonomii.

LONDYN (W.T.B.). Prajekt irlandzkaj aŭtonomii može raźbicca s pryczyny žadańnia irlandcoŭ, kab czysło irlandzkich depùtatoŭ u anhlickim parlamenci nie było pamienszeno, a anhlickaje „prawicielstwo i anhlickije nacyonalisty damahajucca, kab paśla ustanaŭleńnia aŭtonomii Irlandii czysło irlandzkich delehatoŭ u anhlickim parlamenci pamienszyli na paławinu. Askwit zwiarnuŭsia da irlandcoŭ s prośbaj, kab jany dziela karyści Irlandii i ŭsiaje impieryi admowilisia ad swaich damahańnioŭ.

ROTTERDAM (W.T.B.). Irlandzkaja aŭtonomija, katoraj hetak doŭha ždali, znoŭ nia budzie ŭwiedziena — prynamsi na prajektawanych asnowach. Z hetaj pryczyny pałažeńnie anhlickaho uradu znoŭ zwaruszeno. „Daily News“ pisze, szto wajenny minister Lloyd Džodž wyjdzie u adstaŭku. Tady pryjdziecca hetak sama zrabić i Askwitu.

Wialiki narodny schod u Belfaści pastanawiŭ abjawić za zdrajcu kožnaho irlandzkaho depùtata, katory padaść hołas za aŭtonomiju Irlandii pawodłuh prajekta Lloyd Džordža.

Pierad spaŭnieńniem pryhaworu.

LONDYN (W.T.B.) „Daily Mail“ danosić, szto zaszczytniki Kazementa dawiedalisia, szto Kazementa pakarajuć śmierciu 3 žniŭnia ŭ wastrozi Pentonwil.

Mižnarodny rabotnicki ruch.

Zabastoŭka ŭ Archangielsku.

SZTOKHOLM. U porci Archangielska bastuje bolszaja czaść portowych rabotnikoŭ. Jany žadajuć pawialiczeńnia zarabotnaj płaty utraja. Prybyŭszyje try tydni tamu nazad parachody dahetul nie razhruženy. Ustanoŭleno «usilenaje wajennaje pałažeńnie» i prymusowyje raboty. Nia hledziaczy na heta, rabotniki nie wiertajucca da pracy. Kamendant prosić prysłać celuju dywiziju, kab zabaśpieczyć spakoj.

Ab warunkach mira.

LUGANO. Socyal-demokratyczenaja frakcija ŭ parlamenci paśla sazywu aposzniaho budzie damahacca prawa abhawarywać warunki mira ŭ Italii.

Rabotnicki ruch u Australii.

MULBURN (u Aŭstralii) (W.T.B.). S pryczyny nieustannaho ruchu miž rabotnikami na hrunci uzrostu daražyni prawicielstwo ustanowić ceny jak na spažywnyje pradukty, tak i za rabotu.

Druka wana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar W. Łastoŭski.